

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B lyegtelen levelet nem fogadunk el. Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Janosi-utca 35., illetve Kispást-tér 4. sz. alatt
R Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetésny. nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisors térfogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Janosi-utca Czékora-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Párbaj szabályzat.

Annyit tanultunk a külföldtől, hogy gondolatunkban utóértük őket. Legalább mi abban a véleményben vagyunk, hogy mindazon téreken melyeken az emberi elme a maga tevékenységét érvényesítheti, már mi magunk is lehetünk kezdeményezők, nagy eszméknek szülői s ezek megtestesítésében uttörők.

Ezt mutatja a magyar nemzetgazdaság több ágának fellendülése, különösen a közlekedési vállalatokban életbeléptetett s üdvösnek talált több oly reform, melyeket a vezérszerepet vívó nyugat is lelkesedve fogadott s igyekszik a maga hatáskörében is meghonosítani. Ezt mutatja az a kultur politikai mozgalom, mely közel egy év óta foglalkoztatja a közvéleményt a görög nyelv jövő sorsa tárgyában. — mely ugyan nem forrott ki még annyira, hogy határozott alakot ölthetett volna, mindemellett oly mozgalom, mely bármely irányban nyerjen megoldást: jelentékeny műveltségi tényezővé fog vállani, s nincs okunk kétkedni azon, hogy idővel a művelt nyugat sem fog benne gáncsolni valót találni.

Tekintettel azon körülményre, hogy a Kárpátok határláncolatán túl Európának oly népei laknak, melyek kulturális tekintetben előre nem látható időnkig a műveltebb nemzetek dajkálására lesznek szorulva s a magyar nemzet e tekintetben már annyira nagykorúvá lett, hogy a kiskoraak dajkálását magára vállalhatja: mintegy erkölcsileg kötelezve érezzük magunkat arra, hogy kelet népeire nézve mi legyünk azon médium, melyen át a műveltség csatornái hozzájuk vezetnek.

Egy hazája műveltségi állapotával szemben teljes méltánylással viseltető magyar ember e partikuláris vezérszerepet elvállalja és büszke lehet rá. A művelt nyugat sem gondolkozik felőlünk többé úgy, hogy Bécsből keletre Ázsia van, sőt ellenkezőleg, törekvéseinket méltányolva, egy életre való eszménket már átvette s igen rövid idő választ el attól, hogy a zóna rendszer, e speciális magyar találmány, óriási hódításokat eszközöljön.

Mindez tagadhatatlanul lélekemelő haladás egy oly nemzet szellemi világában, melyről csak nem régen is a művelt közvélemény lesújtó ítéletet mondott s melyről egykor azt is kérdésbe tették, hogy a magyar nemzet képes-e a műveltségére?

Nemzetünk megmutatta, hogy képes; a kibontott zászló alá sorakozva ott harszol a legelső közt.

De, hogy a kivívott helyet megtarthassa, hogy mindig az első közt lehessen: haladnia kell a zászlóvivőkkel; a mely tette ezek ráteszik lábukat, azon nekünk is nyomban helyet kell foglalnunk, hogy mások meg ne előzzenek, mert már az is hanyatlást jelentene, ha az előhaladásban egy pillanatra megállapodnánk.

Vilmos német császár üdvös reformokat hozott be a lovagias ügyek elintézésében. A magyar lapok a reformokat vezércikkekben fejtették s arra a meggyőződésre jutottak, hogy a reformok minden tekintetben üdvösek. A nagy német nemzet egy fontos vívmánnyal tehát előbbre lépett.

A párbaj-szabályok reformjára sehol a világon nincs oly nagy szükség, mint nálunk. — nemesak azért, mert az emberek itt szeretnek legtöbbször verekedni, hanem azért is, mert a mi nemzetünk a végeletekig lovagias.

A gyermek a mint felesperedik s a gymnásiumi tanulmányidő néhány éven túl van, már nem türi a férfiatlanságra ezéző megjegyzéseket. Felnőtt emberek nyilvános szereplésekben nem türik a kritikát. Az országházban, a vármegyék üléstermeiben, törvényszékek auditoriumában az egyének gyakran mint ellenfelek állanak egymással szemben s nem egyszer tapasztaltuk, hogy eszmék helyett karddal és pisztolylyal vitatkoztak. A vendéglők boros asztalainál gyakran elég egy nem tetsző arc, egy polizeiwidrig tekintet arra, hogy másnap itt vagy amott találkozzunk. Egyik nemzetiségeért, másik vallásáért gyul haragra s a be nem mutatott embert a kocsnából „kincézik.“

Mindezek a magyar nemzet lovagias érzületének tulkapásai, melyek ellen csak egy oly üd-

vös párbaj-szabályzat alkalmazható, mint a Vilmos császáré. E párbaj-szabályzat esucespontja az, hogy minden körülmény között egy becsületbíró döntse el, vajjon a felek fegyverrel álljanak-e egymással szemben?

E szabályzat célja az, hogy a társadalom párbajozó maníáját gyogyíttassa, és kitűnik, hogy az orvosság teméttelen bajnak veszi elejét.

Nem hisszük egyelőre, hogy a mi tisztikarunk hasonló intézkedések alá vettetnek, — de a társadalomnak e tekintetben önmagát kell reformálnia s reményünk van arra, hogy a művelt polgári elem a külföldön életbe léptetett szabályzatot a gyakorlatban magáévá teszi s nemzetünk e téren is a kibontott zászló alatt az első közt fog harsolni. E törekvés a mai kor humanizmusának nem utolsó vívmánya volna.

Félévi jelentés.

az 1889. évi második félévre — a gömörvármegyei közigazgatási bizottságban képviselt közigazgatási ágak szakelőadóinak havi jelentései nyomán.

VIII. A megyei főorvos hatásköréből.

A közegészségi állapot a félév egész folyamán kedvező, sőt augusztus, szeptember és október hónapokban igen kedvező volt.

Megbetegedéseknél leginkább nyilvánultak az emésztő szervek lázas hurutos bántalmai.

A heveny fertőző betegségek közül járványszerűen csak a vérhas mutatkozott július havában Muzsány községében; a hol is 21 gyermek lett beteg s azok közül 4 meghalt.

Szörványosan mutatkozott a vérhas Dobsinán, Nagy-Röczen, Csoltón, Méhiben, Betlérben, Pohorellán, Helpán, Murányban, Tornallyán és Kövecesen.

A ronesoló toroklob Rimaszombatban, Berzétén, Jolsván és Pohorellán.

A himlő Csakóban, Bátkában, Dulházán, Zsip, Rakottyas, Kálosa, Füge, Beje, Détérs községekben,

a hőkhurut Rozsnyón, Sumjácson, Murányban, Nagy-Röczen, Rádován, Felső-Szuhán, Betlérben, Felfalban, Telgárton, Szároson;

hasihagymáz, Hárskuton, Dobsinán, Rimaszombatban, Nagy-Veszverésen Uzapanyiton, Zádorfalán, Putnokon, Szentkirály, Csiz és Keeső községekben;

trachomás szembeteg 1 találtatott Tornallyán, elbocsátva Pozsonyból a műszaki csapatból; ápolás végett a

TÁRCZA.

A koma utja.

Irta: Szini Péter.

Hiába nógatta Csákó Pál a vaderas lovát, az csak nem akarta mozdítani a könnyű vasas szekeret. Egyre feszített a hámban s karesu hátsó lábával rugdosta az istrángot.

A másik a „Szellő“ is megcsökönyösödött. Arra is elragadt a vaderas akaratoskodása. Nem használt a göröcsö suhogó semmit. A lovak megbokrosodtak tőle, de lépést sem tettek az ajtó elöl.

Mintha csak mondták volna Csákó Pálnak: Ugyan édes gazdánk, hogyan lehetsz oly balgatag? Három heti együttélés után oly hosszú utra indulni ez asszony nélkül? . . . Mit csinál az addig? . . . Hát nem tudod, hogy ha a menyecske szívet körülfogja az unalom, könnyen félreveszi az eskü szentségét?! . . . Hát himni tudsz hízogó beszédének, édes mosolygásának?

Nem mondták ugyan ezt ki a lovak, de Csákó Pali úgy érezte, hogy valami ott belül a szíve tájékán megmozdul és nem akarja érezteni.

Nem is ment volna már Csákó és szívesen adta volna vissza a felpénzt a mérnök urnak, de hát körmére égett az idő. Nem lehet az adott szót megmásolni. Akármilyen is lesz a dolog vége, neki el kell menni Nagy-Váradra, négy napra utra.

Igaz, hogy a mérnök ur gavallérosan fizet. Tíz forintban alkudták ki. Mikor kap ő ilyen busás fuvar? De vajjon e nyereség mellett nem lesz-e nagyobb vesztesége?

Hej, mert az asszonynak, kivált hahárom hetes menyecske, nem lehet himni! Hiába oly forró, égető az a csók, melyet bucsuzásul ragaszt férje ajakára, ki tudja, hol jár akkor is az esze?

Leszállott a szekérről s megigazgatta az istrángot. A hámat lejjebb húzta a vaderas hátán, azután még egyszer odament a szép menyecskehez, ki tűzben égő arccal állt az ajtóban s megcsökölt a szenvedélyes szerelem-től zakatoló kebelével.

— Magadra vigyázz, Erzs! . . . Tudod, rossz a falu, irigy a világ! Sok rossz tud kitalálni az ember felől! — inté nejét, mialatt a szekérré ült volna.

— Oh beh félt kelmed! — nevetett a menyecske.

— Ugyan kinek kellene már egy ilyen teremtés?

— No, no! Csak annyit mondom! — szölt Csákó s megsuhogtatta ostarát.

A lovak most már pehelykönnyűséggel ragadták el a szekeret az udvarról. Az utcán levők összedugták fejüket s úgy suttoztak:

— Nem hallgatott az okos szóra. Ám lássa!

A mérnök ur nagy ládát tétetett fel a szekérré s azután maga is felült, nagy füstöket eresztve hosszú szivarjából, melyen Csóbé Miska, a bakter, ki szintén velök utazott, nem győzött eleget esodálkozni. Azt hitte: pipaszárát gyújtotta meg a mérnök ur.

Hosszan tartott ez az út s a mérnök ur felette unalmasnak találta. Nem volt kivel csak egy szót is váltani. Hát talán ezzel a két buta paraszttal diskuráljon? No már ezt nem teszi, inkább szundikál. Ugy is tett. Pöcsikelt egyideig a fejével, azután hátrabukott az ülésen és elszunyadt.

Csóbé, ki Csákó mellett ült, s egyre gyújtogatta pipáját, szintén unni kezdte a hallgatást. Csákó úgy ült a kocsiban, akár egy darab fa. Csak egy hangot sem eresztett ki száján. Lelke gondolata ott járt a szép menyecske körül, kitől oly nehezen tudott szabadulni.

Bánta hogy elindult, s gyilkos tekintettel nézett néha a csendesen alvó mérnökre.

— Hogy erre is most tudott jönni az utazás!? — mormogta foga közül. — Bolond voltam, hogy felvállaltam.

— No koma, no! hát te is alszol? — szólította meg Csóbé.

— Én biz' nem alszom! — kapta fel Csákó gondtól nehezült fejét.

— Már régen akartam valamit mondani neked, — kezdett a diskurzusba Csóbé, nagyokat nyelve.

— Hát csak mondjad! Most ráérek hallgatni.

— Láttam valamit a mult este.

— Mit! Talán kísértetet?

— Azt ám! Egy szép menyecske képében. A te udvarodról jött le s meg sem állott Kis Pál Mózes kapujáig.

Csákóban elhült a vér s fogvaczogva tekintett Csóbéra, ki pipájában vágkált a mutató-ujjával.

— Hm! . . . Hát aztán?

— Ott megállott. A kapuban volt Kis Pál Mózes legény fia, a Marcsi, ez odarejtette a gubája alá, s úgy elstutogtak együtt, hogy nem győztem bevárni a végét.

Csákó dühvel paskolta lovait s azok röpülve vágattak végig a jó karban tartott országúton.

— Hát aztán ki volt az a menyecske te Miska? — kérdé hosszas szünet után.

— No, ilyet is kérdeni!? Van-e más asszony az udvarod körül, mint a feleséged? . . . Az volt biz az, látam a két szememmel. Mondok, már csak nem tetetem a begyembe. Megvallok neked mindent, hogy jobban utána ügyelj. Bolond voltál most is, hogy elindultál erre az utra. A házadnál azóta Kis Pál Marcsi uraskodik s éli világát a menyecskeddel.

Csákó azt sem tudta mit csinál. Csóbé beszéde oly éles tört vert szívére, hogy minden vére megtagyott tőle.

Epen egyik utszéli csárdához érkeztek. Csákó megállította lovait s leszállott a szekérről.

— Mi az, mi? riadt fel az édes álomban szendergő mérnök.

— Száljon le az ur a szekeremről — mondá Csákó.

— Tovább nem megyek. Itt a tíz forintja, fogadjon más fuvarost.

— Édes barátom! Hát megbolondult maga?

— En nem, hanem majd megbolondul még valaki.

— De mi ütött hozzá? Kevesli a tíz forintot? No adok még hozzá kettőt, csak igyekezzék.

— Nem én, ha egy százast tesz is az ur a markomba. Szálljon le, mert nekem még az éjjel otthon kell lenni!

— Ember! Legyen esze kendnek! . . . Hát mit csináljak én itten?

— Már én azt nem bánom! — felelt Csákó s a nagy ládát hirtelen lehúzta a szekérről.

rimaszombati vármegyei közkórházba rendeltetett. Ragályos betegségek közül bujakórból gyógyítottak Csizben 5. Rimaszombatan és Tornallyán 1—1. Hosszúszón 4. Mchiben 1. Abafalán 10. Putnokon 2. Hubón 1. Rozsnyón 3. Királyiban 2. Sztárnyában, Sajó-Gömörön, Jolsván 1—1.

húgyvesztéskorból Rimaszombatan 2. Pohorellán, Királyiban, Trizsben 1—1. Ragályon 2. Putnokon 8. Tornallyán 5. Dohsánán 3. Rozsnyón 2 egyén.

A köztisztaság általában kielégítő volt. Ezen észre történt vizsgálatnál itt-ott magán lakások némely helyen az iskola zsufoltak találatott, elrendeltetett a gyakori szellőztetés.

A tápszerek a városokban csaknem naponként vizsgálatni szoktak, és ily alkalommal elközbás történt Tornallyán, Putnokon, Rimaszombatan.

Szárazság következtében a források kiapadván, sok volt a panasz az ivóvíz rosszasa miatt július, augusztus és szeptember hónapokban.

A himlőoltás az egész vármegye területén kedvező eredménnyel lett befejezve.

Trachoma szembetegségre az összes iskolák megvizsgáltattak november havában, ily beteg egy sem találatott.

Kéjhölgy tartózkodott Rimaszombatan 5. Rozsnyón 4. Tornallyán 2. Putnokon, Jolsván, Csetneken 1—1. időközünként megvizsgáltatván egészségességnek találatott — egyet kivéve, ki is ápolás végett kórházba utasított. Törvényszéki boncolás foganatosított 19 esetben, rendőri hullaboncolás 24 esetben;

súlyos testi sértés megvizsgáltott 45 esetben; könnyű testi sértés bemutatott 140 esetben.

A vármegyei közkórházban ápolás alatt átvétett az első féletről 74 beteg, ezek száma szaporodott 385 beteggel, kik közül 5 háldokolva vitetett be, fogyott 368-al és ápolás alatt maradt 91. A fogyatéka vezetettek közül pedig gyógyult 291, javult 38, gyógyulatlan elbocsátott 10, meghalt 28, 459 beteg, ápolatott összesen 13914 gyógyítási napon át, vagyis átlag 30—31 nap.

A rimaszombati központi fogház a börtönvizsgáló bizottság által december hó 6-án lett megvizsgálva.

A vizsgálat eredményéről beadott főorvosi jelentés szerint a fogházban a rend és tisztaság példányszerű, az egyes zárkák szellőztető készülékkel ellátva, a levegő folytonosan változik s kieserültetvén, a zárkák levegője egészséges, zsufoltaság nem észleltetett.

Az ételek jól készítvék, ellenök kifogás sehol nem emeltetett, a kenyér jól sült — izletes.

A vizsgálat alkalmával fogságban találatott 204 fogoly, kik közül 182 elítelt, vizsgálat alatti 8 s fellebbezésben 14.

Közügdászat.

A trágyakezelés a szántóföldön.

Az állati ürülek alkalmazása a termés fokozására igen-igen régi, régiebb, mint maga a történetírás. A régi pásztor-épeknek nem kerülhetett el a figyelmet, hogy oly helyeken, hol az állatok éjjente tanyáztak, trágyájukat elhullaták, a növények sokkal bujábban fejlődtek s ezen okból bizonyosan már az első földművelők erre nézve utmutatást kaptak, melyből kifolyólag a mai korszakig a gazdák iparkodtak ezt minél nagyobb tökélyre hozni, hogy annak hatása minél erősebb legyen.

Homér már említi az Odysseában az állati trágya használatát. Xenophon már tanácsolja, hogy az állati trágya mindenféle hulladékkal keverve, a növény fejlődését esodásan előmozdítja, de még feltűnőbb, hogy a régi görögök a trágyatolvajra nagy büntetést szabtak, mi azt bizonyítja, hogy ők is azt igen becses anyagnak tartották. A zsidók szintén ismerték a trágya hatását és szeltiben alkalmazták azt. Még okszerűbben jártak

Mit volt mit tenni a mérnök urnak? Elvette a tíz forintot s leszállott a szekérről.

Csáko meg villogó szemekkel, dühös káronkodás közt fordult vissza az uton s széles nyargalással hajtott faluja felé.

Sütött-főzött a szép menyecske s kaczer mosolygással hallgatta a deli termetű legény beszédét, ki ott ült a tulipános lánján.

Nem igen volt mit titkolni a legény előtt Csákonak. Hiszen évek óta szerették már egymást.

Edes önfeledten, szerelmi ömlengés közt költöttek el a vaosorát, egymás ajakára tapasztván az ízet. A menyecske tüztől pirult arca esattanóan télt volt, ezuppan rajta a esök.

— Egyél Marci, egyél! . . . Jó dolgunk lesz négy napig, míg odajár az uram!

— Báresak oda maradna örökre! — sohajtá a legény.

— Ej no! Ne kívánj neki rosztat. Lásd, a jámbor nem is sejtí, hogy ki-kilopódzom tőle estéknként.

Hosszan tartott a beszéd, még hosszabban a szerelem kéje. Csókba fuladt a rózsajk minden panasza s a remegő, hófehér test álmatagon feküdt a legény dobogó kebelén.

Repült a vaseres, repült a szellő gyors iramodással. Soha nem látott még ily rohanást ember. Csáko Pált szive tomboló fájdalommal üzte hazafelé.

A lovak sejtették talán a bajt. Még ostor sem kellett nekik. Porfelhőt kavarva szedték lábaikat.

Még a kaput sem kellett kinyitni. Neki-hajtatott Csáko s beütötte a szekérrud, nagy rémületére a menyecskének, ki remegve bontakozott ki kedvese karjaiból.

— Jaj te Marci! Ki lehet az?

— Csak nem az urad talán? — ugrott fel Marci.

— Ne beszélj, hiszen Nagy-Váradot meg nem járhatta azóta!

Kilépett a szobából s a küszöbön szemben találta magát képéből kikelt urával.

— Vissza asszony! — ordította Csáko. — Hadd látom ki van itt!

el a rómaiak a trágyakezelés körül, oly annyira, hogy azok gazdaságai már akkor a belterjedésnek sok jeleit mutatták, a rómaiak Sterculus név alatt egy trágya-istent is tiszteltek.

Miután az istálló-trágya nemesak most a legfontosabb és legáltalánosabb trágyaszerünk, de bizonyára minden körülmények között az fog maradni a jövőben is, azon okból, ezen fontos trágyáról minél többször, tüzetesebben és behatóbban értekezni elengedhetetlen; annál is inkább, miután ezen tárgy nemesak minálunk, de egyáltalában sok tekintetben maig is vita tárgyát képezi

A ki megyénkben a trágya-kezelést a szántóföldön az utolsó évtized alatt figyelemmel kísérte, azon tapasztalatra jöhetett, hogy a gazdaközönség intelligenciája csakugyan fontolóra vette azon körülményt, hogy nem mindegy, vajjon nagy rakásokba hordjuk-e a trágyát a szántóföldre vagy pedig azt hordás után azonnal eltergetjük-e? Egy szóval a körültekintő gazda észrevehette, hogy ezen évtized első felében általában a nagy rakásokba való hordás vétetett ususba, a második felében, illetve most, hordás után annak azonnali széttergetése alapelvül általában előgadtatott.

A mennyire ezen két kezelési mód felett a gazdák nézetei oly annyira eltérnek egymástól, nem tartom épen feleslegesnek e kérdést közelebbről megvilágítani.

Mig ugyanis egynemelyike a trágyának a földön az alászántás előtti hosszabb ideig való elterítve hagyását pártolja, s mert azt a legszebb eredménnyel alkalmazta, mindenkinek ajánlja, addig mások mítsem akarnak hallani arról, s teljesen elvetik azt, mert annak csak káros hatását tapasztalták. Szerintem itt is, mint minden más ily nemű kérdésnél az igazság körülbelül a közepén keresendő.

Hogy a trágyát, amint azt a földre kivittük és szétterítettük, lehetőleg minél előbb alá kell szántani, az általános szabályul van elismerve. S e szabályt, mint a régi, ugy az új jó gazdák általában követik is, az újabb időben, a mióta a talaj beárnyékolását a gazdák nagyobb figyelemben kezdték részesíteni, jöttek arra a gondolatra, hogy a földön szétterítve hagyott trágya, a talaj beárnyékolása által oly kedvező hatást gyakorol a földre, hogy ez által a trágyánál, ennek folytán beálló veszteség kiegyenlíttetik.

Mikor kell a trágyát kihordani a szántóra? oly kérdés ez, melyre a felteket csak számos körülmény figyelembe vétele mellett lehet megadni. Tulajdonképen a talajunk minőségének kellene meghatározni a kihordás idejét, minél kötöttebb, szívósabb valamely talaj, annál inkább kívánja az a friss trágyát, ellenben minél lazább azaz könnyebb minőségű a talaj, annál érettebb — de nem szalonnás — trágya használata lesz helyén.

Bármily nyomósak legyenek is elméletileg az érvek, a gyakorlatban nem mindég ezek lesznek az irányadók, a vetés forgó, a gazdaság egész berendezése határoz e felett, hogy hányszor és mikor hordatik ki a trágya, általános szabályul felvehető, hogy minél rosszabb a trágyatelepünk,

Megértette Csáko hangját Kis Pál Marci s igyekezett is menekülni, de nem tudott merre. Az ablak kiesiny volt, nem fért ki rajta.

— Ahaha! — nevetett Csáko rémségesen, midőn a legényt meglátta. — No te híres legény, kihez jöttél ide. Van nekem eladó leányom, he? . . . No asszony, no?

Nem tudott az felelni egyik sem. Az elrémült Marci még azt sem látta, midőn Csáko éles kést fogott kezébe s azzal ugy döfte szíven hűtlen nejét, hogy ez szótlanul rogyott le a földre.

— No szeresd most már! — kiáltott Csáko a véres tetemre mutatva. — No Kis Pál Marci éljed vele világotat.

Kirohant a szobából s szaladt vissza Csóbéhoz.

— Komám, komám! — kiáltott be az ablakon — jer, menjünk vissza.

— Hová? — kérdé meglepetten Csóbé.

— Hát a mérnök urhoz, megbántam már, hogy ugy rászedtem.

— Hát a feleséged?

— Ninesen annak semmi baja.

Csóbé kijött, ekkor Csáko megragadta és sebes futásban szaladt vele a falu alatt folyó Tisza felé.

— Koma! — kiáltott Csóbé — hát bolond vagy? Mit akarsz no? . . . Hiszen így nem mehetünk a mérnök urhoz!

— Nem is megyünk! . . . Én nem akarok tovább élni. Azért hoztalak el, hogy bizonyosságot tégy halálomról. Ezalatt a Tiszához érkeztek, Csáko kezét nyugított komájának, Reabizta a két lovat és nagy hirtelenséggel bukfcenzet vetett a levegőben.

Nagy zuhanás, loesesanás hangzott Csóbé fülébe és azután ismét nesztelenül folyt a Tisza tovább.

Igy végződött be a Csáko Pál utja, nem hiában makranczoskodtak a lovak a menetelben.

A hűtlen asszony felett virágos sírhant domborul, Csáko Pál meg ott porlad a Tisza fenekén eltemetetlenül. Talán Csóbé volt az egyetlen, ki könyet ejtett érte?

annál jobban aljazzunk és annál inkább igyekezzünk a trágyát minél hamarább a szántóra vinni, és hogy a szalmás-trágya még mindég jobb a szalonnásnál, vagyis kisebb hiba, ha rövid ideig marad a trágya a telepen, mintha túlsokáig marad ott.

A trágya tehát 3—4 hóig marad a telepen vagy kint a szántóföldön rakásban vagy az állatok alatt, mely idő teljesen elegendő arra, hogy a trágya a kívánatos érettséget elérje.

Tehát mondjuk, hogy ilyen trágyát hordanunk kell és a mennyiben télen annak hordása, illetőleg a szántón való elhelyezése a viszonyoknál fogva más okadatolásokon fekszik, e szerint először a téli és ugy a nyári kezelést fogom megvilágítani.

Télen általi hordásnál azon kérdés fog felmerülni, vajjon elterítsem-e azonnal a trágyát, avagy hordassam-e nagyobb rakásokba ismét össze?

Ezen kérdésnél a felelet három nyomásu gazdaságnál nem ugyanaz, mint a váltó-gazdaságnál leszen. A három nyomásu gazdaságnál t. i. midőn még télen a trágyát kihordatom és azt a tiszta ugaron akarom érvényre juttatni, az illető táblára nagyobb rakásokba és harmadrészig mindenféle seprédék, föld és törekkkel rétegezve fogom hordatni. Az említett vegyítést okvetlen kell, hogy foganassuk, mert ellenkezőleg, a trágya erősen felmelegszik s így sok alkatrészt fog elillani. A földdel, szemettel és törekkkel való rétegezés által az eső nem moshatja ki az oldható tápanyagokat, mert a felhordott új réteg magába szívja azokat, a felbomlás se ölthet nagyobb mérveket, mert ezen réteg a trágya nagyobb foknyi fölmelegedését meggátolja, ezenkívül az illó szénsavas ammóniakat is visszatartja.

Ha azonban télen által a váltó-gazdaságnál valamely tavaszi vetemény alá akarom a trágyát hordatni, feltéve, hogy ezen tavaszi veteményre nagyobb súlyt fektetek, mint annak utóveteményre, ezen esetben a trágya azonnal elterítendő leszen. Hogy ha a tábla, melyre hordandó, meredek, az esetben jobb az ágybarakás mellett maradni.

A talaj beérédesét a jó gazda minden módon igyekszik előmozdítani, tudván azt, hogy a beéredett talajt minden növény kedveli. Egyik legkevesebb munkát okozó módja az, hogy a trágyát hosszabb ideig hagyjuk szétterítve. A trágya alatt az elegendő nyirkosságú talaj megporhanyul, omlekony lesz, felveszi a legkedvezőbb állapotokat, a melyek a növény disztítésére szükségesek. — Tehát ez esetben a trágya nemesak közvetlen neveli a talaj termékenységét, hanem közvetve is a beárnyékolás által.

A trágyában adott növényi táplálék rövid idő múlva megtérül termékeny alakjában, ha tehát módunkban van gyakrabban trágyázni, ha nem kell oda törekednünk, hogy a trágya hatása több évre kiterjedjen, akkor az által, hogy a trágyát hosszabb ideig szétterítve hagyjuk, a termés növelését előmozdítjuk, ellenkező viszonyok között egy bő esztendő sok sovány követi, mert a trágya javát már az első termés jó részt kihasználja s a következőknek nagyon kevés jut.

A szétterítve hagyott trágya hatása tehát gyors, de rövid idejű.

A téli trágyahordásnál a szántóföldön való kezelésére nézve még azon körülmény említendő, mely szerint a friss, azaz a be nem éredett szalmás trágya a szántón minden körülmények között nagyobb rakásokba, illetve ágyakba hordandó leszen.

Áttérve most már a nyáron át eszközöndő trágyahordásra és annak a szántón való kezelésére, azon kérdés fog felmerülni, vajjon a jól kezelt istálló-trágyát ezelszerű lesz-e minden esetben hosszabb ideig eltergetve hagyni és csak akkor szántani alá, vagy pedig, mint csak a viszonyok engedik, rögtön alászántani? Az egyes gazdasági irók nézetei e tárgyban igen eltérők, a gazdák tapasztalatai is különbözőképp hangzanak, egyik ezt, a másik amaz tapasztalta jónak, a miből már eleve azt következtethetjük, hogy sem az egyik, sem a másik eljárásra nem lehet azt mondani, miszerint minden körülmény között a legjobb.

Bármily előnyösnek tünik is azonban fel az elősoroltak alapján a trágyának szétterítve hagyása az első pillanatra, mégis ha azt közelebbről vizsgáljuk, teljesen jogos ellenvetéseket lehet az ellen tenni. Az istálló-trágyával való trágyázásnak ugyanis nemesak az a célja, hogy vele a talajba növény tápanyagokat vigyünk be, hanem ennek feladatát a talaj fizikai minőségének javítása, annak porhanyítása is képezi, valamint hogy általa a talaj melegség, a levegő s a nedvesség felvételére alkalmasabbá tegyük, a mit azáltal lehet leginkább elérni a legtökéletesebben, ha az istálló-trágyát a talajba mielőbb beszántjuk, s az a talajban a rendes erjedésen átesik, s azt az

erjedésnél kifejlődő melegség által minél porhanyóbbá teszi.

Minél kötöttebb valamely talaj és minél jobban összefüggenek annak egyes részei, annál frissebb, azaz annál kevesebb átéredt trágyával szükséges azt meghordani, hogy a talaj a trágyának benne végbemenő erjedése által annál több meleget kapjon, az tehát a legjobb trágya a kötött talajokra, a mely legtöbb meleget képes kifejteni: vagyis friss szalmás istálló-trágya. Ha tehát a talajra a rajta hosszabb ideig elterítve fekvő trágya kedvező hatással van és ez által, hogy azt a beárnyalással a kiszáradás ellen oltalmazza és bizonyos mérvig ez uton porhanyítja, ezen kedvező hatásnak csak néhány centiméter mélységre van befolyása. Míg a talajba beszántott és azzal elkevert trágya hatása oly mélyre terjed, a mily mélyre az alá lett szántva. S ha már most a könnyebb és kötöttebb talajokra tekintettel vizsgáljuk a dolgot, miután könnyebb, eróművi porhanyításra kevésbé van szükség, mint a kötöttebb talajoknál, a trágyának elterítve hagyását teljesen okadatolni lehet a lazább talajoknál, míg ugyanaz a kötöttebb talajoknál teljesen elvetendő.

De még egy más ok is van, a miért főleg azon gazdaságokban, a melyek trágya bőséggel nem igen dicsekedhetnek, a trágyának azonnal való alászántása, az elterítve hagyásnak elbe teendő és ez abban áll, hogy az egy ideig elterítve hagyott trágya gyorsabban elhasználtatik, mint a mely alá lett szántva. — A mit az elmondottak alapján igen könnyű megérteni. A nedves lecsapodások kimosván az elterített fekvő trágyát, annak oldott és könnyen oldható alkotórészeit beviszik magukkal a talajba, honnét azután azokat a növények gyökerei mohón felveszik. Epen azért az ily trágyázás után következő első termés, főleg ha az időjárás is kedvez, kitünően sikerülhet, ámde az utótermény számára abból annál kevesebb marad a talajban, melynek hozama azután nem is felel meg azon várakozásnak, a melyet hozzá a gazda, mint másodtrágyába került terményhez kötött. Könnyebb fajta, lazább talajoknál, a melyeket, ha okszerűen akarunk eljárni, gyakrabban kell trágyázni, e hiányt nem lehet annyira észrevenni, mint a kötött talajoknál, melyeket nem észszerű oly gyakran trágyázni. Ha tehát a trágyának az alászántás előtt elterítve hagyásáról beszélünk, nem szabad elfelednünk hozzá tenni, hogy azt csak ott lehet ajánlani, hol a gazda sok trágyával rendelkezik arra, hogy földjeit akár könnyebb fajta talajnak azok, akár kötöttebb természetűek, gyakrabban megtrágyázhassa.

Ha már most az elmondottakat összefoglaljuk, azok alapján a következő szabályokat állíthatjuk fel:

Téli hordásnál: a friss szalmás-trágyát a szántón való elhelyezésénél mindég rakásokba, illetve ágyakba fogom eszközölni.

Ha valamely tavaszi vetemény alá trágyátatom, melynek sikerülésére nagy súlyt fektetek és az utónövény hozamával nem sokat gondolok, a trágyát azonnal elteríttem és hosszabb ideig fekvő hagyom.

Ha 3—4 hónapig rakáson, illetve trágyatelepen elhelyezett trágyát kell hordanom és pedig tiszta ugarra való kibaszalással, az esetben fennemlített rétegezéssel fogom a trágyát a szántón beágyazni.

Nyári hordásnál: a trágyát az alászántás előtt hosszabb ideig csak ott szabad elterítve hagyni a földön, hol a gazda sok trágyával rendelkezvén, földjeit gyakran képes megtrágyázni.

Hol ezt a gazda nem teheti, ott a könnyebb, lazább talajoknál megengedhető, a kötöttebb talajokon ellenben határozottan kárral, veszteséggel jár.

Ha azonban rossz kezelés folytán tulnedvesen kénytelen a gazda kihordatni a trágyát, akkor azt, mielőtt alászántatná, addig hagyja elterítve feküdni, a míg az eléggé kiszikkad, mert nedves trágyát alászántani nem szabad.

Tehát látható, hogy a most divatba vett eljárásnak, mely szerint a trágya csak hosszabb idő múlva lesz alászántva, megvannak a maga nagy előnyei, de melyek csak bizonyos esetben jutnak érvényre.

Az intelligens gazdának magának kell megítélnie tudni, vajjon az ő viszonyai között melyik eljárás lesz célravezetőbb. **Gazdász.**

A közönség köréből.*)

Válasz a „Végszóra.”

A „Nyilt szó”-ban megadtam tiszt. Törköly János lelkész urnak a kívánt és szükségelt feleletet. — A „Végszóra”

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerkesztő.

szóra” — polemikába boesátkozó, nem akarván — újabb válaszlombot nyújt!

Osgyán, 1890. évi április hó 5-én.

Kemény Lajos, ev. lelkész.

Nyilt szó Kemény Lajos és Törköly János barátaimhoz.

Midőn e helyütt a békebíró szerepére vállalkozom köztetek, teszem ezt azo indokból és ezéltzából, melyet az alábbiakban egyik is másik is tetszése szerint megtalálhat.

Kemény Lajos a „Hangulat”-ban ravasz korteskedést vélyén lappangani, e fölött visszatetszésének egy éles satyrában adott kifejezést, ajánlja a püspökavasztás tisztaságát; ámde a „Hangulat” gondolatmenetét gyönyörűen nem vette észre, hogy a satyrikus el odáig szur, a hova nem akart, amint ezt utóbb be is ismerte s „boesánat és béke” szavával jóvátenni igyekezett. A mellett azonban megtörtént vele az is, hogy a „Hangulat” írójának a személyében tévedett, a mi által Törköly János érezte magát provokálva méltatlankodó felszólalásra, a ki pedig teljesen ártalmatlanná teszi vala az ellene tévesztett ezéltzást, ha egyszerűen annyit jelent ki, hogy nem ő a gyánított hangulataadó. Különb, hogy ennél tovább ment, oka volt rá: védeni akarta főesperesét s egyik legjobb barátját, Terray Gyulát.

Minden dolog a világon más és más színben és alakban tűnik fel a szerint, a mint azt más és más oldalról, más és más szempontból nézzük és vizsgáljuk. Ha elfogadjuk Kemény Lajos álláspontját, a ki azt mondja, hogy ő „Viszhang”-jában csak a „Hangulat” ficzamos gondolatmenetét emelte ki satyriázva s ezéltz az volt, hogy a püspökavasztás tisztasága mellett törjön kándzsát, de Terray Gyulát sérteni nem volt szándékában: ugy egyes szuró kifejezései elsímulnak s nagyban elveszítik élőkét. De ha Törköly János szempontjából nézzük a „Viszhangot” s csak a bántó szavakat keressük benne: — ugy természetesen csak is az lép előtérbe, a mi magában véve kirívóan és kellemetlenül visszhangozott. Mindkét esetben azonban a tiszta igazság az, hogy Terray Gyula egyénisége, működése, érdeme, jó hírneve az iránta képződött közvélemény előtt szilárd, ép és sértetlen maradt s azt egy hírlapi satyra oldalvágásaival megdönteni nem is lehetne s viszont oly heveskedéssel védekezni alig volt szükséges.

Ebből pedig az következik, hogy Kemény Lajos még sem követhetett el oly végzetes merényletet, a milyen neki, adott magyarázata daczára, tulajdonították s hogy miután beismerte tévedését Törköly Jánossal szemben, ennek elégtétele volt.

Hagyjátok tehát abba a további vitát, mely senkinek és semminek sem használ s legfeljebb csak a kárörömmel szerez gyönyörűséget.

„Békesség néktek!”

Rimaszombat, 1890. április 8.

Glauf Pál.

Helybeli hírek.

A kishonti ev. esperesség egyházai közül, az eddig beérkezett tudósítások szerint, a rimaszombati, felső-pokorági, eserenesényi, ráhói, klenóci, pongyeloki, osgyáni, valamint a helybeli főgymnasium adtak püspökavasztó szavazatot, még pedig valamennyi Zelenka Pál hegyaljai főesperesre.

Kinevezés. Feledy Ferenczet, a helybeli kir. törvényszék joggyakornokát, az igazságügyminiszter ugyan-ezen törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

A lefolyt husveti ünnepek alatt kedvező időjárás volt: a feltámadás vallásos szertartásán a helybeli kath. templom zsúfolásig megtelt ajtatos közönséggel. — a körmenetben is számosan vettek részt. Ünnepe első és második napján a protestáns templomok is színültig megteltek. A gyönyörű ünnepnapok alatt kirándulások is történtek, mert a tavaszi meleg valószínűs nyári hőséggé emelkedett s az élvezetek teljességéből csak a fakadó növényzet tavaszi pompája hiányzott. De a mi kedvezett az ünneplő publikumnak, egy esetet sem használ a gazdaközönségnek: a kertek felásva, a földek felszántva és bevetve várják a felhők jótékony harmatát. Esőt vár a gazda s óhajtsa még nem igen teljesült, mert a szerdán hullott néhány esep viz annyi elhűtött reményre még édes kevés.

A sorozás városunkban kedden délelőtt 9 órakor kezdődött, a sorozó-bizottság Bornemisza László alispán és Kittl őrnagy elnöksége alatt a Rózsá nagy termében végezték teendőjét e hó 19-ig, majdnem mindennap d. e. 9-től délutáni 2 óráig. Ez idő alatt a rimaszombati járás és Rimaszombat város legényei kerülnek sor alá. A sorozás eddigi eredménye a következő: 1. korosztályból 300, besoroztatott tényleges szolgálatra 57, a póttartalék 5 a honvédséghez a rend. szolgálattételre 7, a tartalékba 2. — A II. korosztályból állítottatott 144, besoroztatott a rendes szolg. 16, tart.: 2, a honvédséghez 2. Nyilvántartásba helyeztetett a közös hadseregnek 15, a honvédségnek 68. — Az egész sorozó járás 577 legényt állít ki. — A besorozottak eddigi aránya 20%. — Általában véve az idei sorozás kedvezőbb eredményeket tüntet föl az eddigiéknél, minek oka az, hogy most egy évvel nagyobb s így erőteljesebb korosztály járul a bizottság elé.

Bajtársi szeretet. A városunkban most folyó sorozások első napján egy szegény tót legénynek kenyeres pajtsái, míg ő vizitáción volt, ellopták a mádlját néhány összekupogatótt hatóságval együtt. A katonának nem termett legény sirva panaszkolta el veszteségének súlyát egy rendőr előtt, de az állapotot segíteni már nem lehetett, mert a hatóságok a főmérés akkor már régen assentáltak, a mádlji pedig a Rimába vándorolt. Így szeretik egymást a közös bajtársak!

Vármegyei ujdonságok.

Plébánosok kinevezése. Káposztássy Imre, felelő jeles plébános Dr. Schopper György megyés püspök kazai plébánosnak, Ecsedy Tivadar sáncfalvi plébános pedig a Nógrádmegyei Vilke községben távozott s városunkban előnyösen ismert Saskeőy Ferencz helyére baraczei plébánosnak nevezte ki.

Fükő János. Jolsva város új kapitánya f. hó 5-én tette le hivatalos esküjét. Ez alkalomból lezelezünk kifejezést ad annak a reménynek, melyel a város közönsége a még honvéd tiszt korában katonai pontosságról, méltányos szigorúról előnyösen ismert Fükő új pályája elé néz.

Homóla. nyustyai adminisztrátor tegnap, szerdán, bucsuzott el a rebelis községtől. — Zachar, az újonnan választott lelkész vasárnaphoz két hétre tartja beköszönőjét.

A gömöri év. ref. egyházmegye tegnap és ma tartotta Harmazon rendes tavaszi közgyűlését, melyet Nagy Pál esperes nyitott meg buzgó imádsággal, áldást kérve a gyűlés működésére. Fájdalommal vette tudomásul a közgyűlés, hogy egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnoka Csüder Károly végleg lemondott díszes állásáról. A jelen gyűlés vezetésére Bornemisza István országgyűlési képviselőt, mint az ott leghíresebb tanácsbíró, kérték föl. Felolvasta a jegyző az esperesnek az az egyházmegye életét teljesen felkaroló bő jelentését, melyből a következőket emeljük ki. Tóth Sámuel serki, Osváth István simoni-lelkész elhunytak. Szöllősi István tanítót a rimaszombati egyház jubileummal tisztelte meg. Simonyi Bata György berzétéi, Berzétére Kolos István naprágyi lelkészek. Naprágyra pedig Szabó József karczagi tanár nyertek megerősítést. Sajnálatosul vette tudomásul hogy Réthy József, kácsi pap, egyházmegyei dékán és pénztárnok és tanácsbíró betegsége miatt leköszönt mindezen állásairól. Dékáná egyhangul megválasztották Csabay Pál balogi lelkész, pénztárnosá Batta Györgz 20 szavazata ellenében Seres József martonfalusi papot választotta meg a gyűlés többsége. A gondnoki és tanácsbírói állás betöltésére a szavazást elrendelték. Az egyházmegyei aljegyzői állásra beadott szavazatok felbontásánál kintunt, hogy Vathay László rimaszombati 21, Ruskay Gyula jános 11, Batta György simonyi lelkész szintén 11 szavazatot kapott. Ennélfogva új szavazást rendelt el a gyűlés. Minthogy pedig a Réthy József lemondása miatt megürült tanácsbírói székre a jelenlevők egyetértő véleménye szerint Ruskay Gyula, az iskolai bizottságnak buzgó elnöke, szerzett kiváló érdemeket, előreláthatólag a megürült egyházmegyei tanácsbírói széklet ő vele tölti be a bizalom, az aljegyzői állásra a szavazatok a másik két jelölt közt fognak megoszlan.

Birtokvétel. Mintegy 700 hold területű földbirtokot vásárolt Várgédén Szabó László 80 ezer firtért a Prónay testvérektől.

Méhészeti előadás. Tóth János méhészeti vándortanító f. hó 12-én délelőtt 10 órakor Dobóczán méhészeti előadást tart, melynek meghallgatását a közel vidéki méhészünknek s mindenek előtt lelkészeink és tanítóinknak ajánljuk.

A Narodnie Noviny a nyustyai papválasztásról. A turóc-szent-mártoni pánszláv ujság levelezője gyanúsítja az új egyházfelügyelőt: Sprochet, hogy nem járt el öszintén Bécsben, feladván ott az egyház érdekét. Hruska bíró az eljáró hatóság tetteit törvényteleneknek deklarálta s kijelentette, hogy „eltörölték bennünk az atyáink hite iránt táplált tiszteletet, szent érzelmeinket megbestelesítették, tegyetek továbbra is a mit akartok, mindenki eszeledjék a saját akaratára szerint: én e szent helyen (a templomban) kijelentem, hogy bár vérző szívvel, elhagyom őseim hitét s távozom a templomból. A levelező szerint az egész gyűlékezet követte a „Nyustyan megkorbaesott igazság mártírját” s a templomban Terray főesperessel csak a kerületi bizottság maradt meg.” — Ugyane levelező szerint Kubinyi Géza szolgabíró, ki ugy nyilatkozott, hogy bár csak a tótok közé kerülne, minden fainban akasztófát állíttatna fel, Hruskát elfogatta s szuronyos fedezettel Rimaszombathba kísértette. Az április 3-iki egyhangu papválasztást, mely az egyh. tagokat 1800 firtal terhelte meg, tisztán katonai karhatalom által gyakorolt pressiónak tulajdonítja. — A nemzetiségi fanatizmussal telt levelező, a mint a fentebbiekből látható, a választásnak elfogult szemlézője volt, ha ugyan maga is részt nem vett a nép fellázításában. A bizottság teljesen törvénytelenül járt el s hibát azok követtek el, a kik az engedelmességét megtagadták s legnagyobb hibában azok leledzenek, kik a világot bekürtölik a Hruska „martyrságával.”

Gyilkosság. Nagy kegyetlenség történt f. hó 3-án Horkán. A pelsüci vásárról egy szekeren szatyányos iparosok mentek haza Jolsvára s Horkán odavaló fuvarosokkal találkozván, szekereik egymásba ütődtek. Ebből szóváltás keletkezett, mi annyira elfajult, hogy a jolsvai iparosok jobbnak látták lovaik közé esapni s tovább állani. Egy közülök azonban — Hajszter János 36 éves derék, becsületes, jóra való polgár, négy gyermek atyja — nem menekülhetett el. Erre a horkaiak fejcsékkkel rohantak s oly veszélyes sebeket ütöttek fején és testén, hogy ezek következtében mielőtt Jolsvára szállították volna, meghalt. — A boncolás alkalmával kintunt, hogy Hajszter oldalán négy mély szurás volt, kezét eltörték s fején is oly mély vágás találtatott, mely utóbbi elég lett volna arra, hogy a halál bekövetkezzék. A tetteseket a esendőrség elfogta s jelenleg a tornyai bírószág börtönében vannak. Hajsztert f. hó 5-én temették Jolsva város nagy részvéte mellett.

Vesztett eb mart meg néhány nap előtt Keczegén egy ottani jómódu gazdembert. Még idejekorán megtették a szükséges óvó intézkedéseket, a vesztesség kitörésének meggátlása céljából, amennyiben a megmart embert beszállították Fazekas-Zsaluzsányba, hol a mi „megyei Pasteur”-ünk ellenkezelése folytán a betegség kitörése valószínűleg esirájában elfojtatott. Ez egyszerű parasztról, kinek a vesztesség gátló gyógyítási módszere, egyesek állítása szerint, több ízben annyira-mennyire sikeresnek mutatkozott, már megemlékeztünk lapunkban, s ugy látszik, a nép örösen bízik az általa használt gyógyszerek hatóerejében. Állítólag a család tagjaira hagyományként szállna a gyógyítási képesség, azt azonban az illetők mélyen titkolják. A kérdés csak az, vajjon mindig vesztett eb marta-e meg azokat, kik a szegény pásztor ember gyógyító képességét igénybe vették.

Tűz. Kedden Uzapanyiton tűz ütött ki, mely tiz házat s egy gazdasági épületet emésztett föl. A kár, miután az épületeknek csak egy része volt biztosítva, jelentékeny.

Az agtelki barlang új bejárótának ünnepies megnyitására nézve a kárpátgyesület keleti osztálya a következő programot tervezi: Julius 27-én (vasárnap) nagy gyűlés Kassán, d. u. kirándulás a ránkí furdóba: 28-án

(hétfőn) utazás Tornára. (ha lehet egy külön kavicsfordozó vonaton) d. n. a szádelői völgy megtekintése: 29-én (kedden) a baradla új bejárójának megnyitása és a barlang megszemlélése; utazás Nagy-Röczére. 30-án (szerdán) a líkéri vasgyárnak és a 16 kilométer hosszú, hegyen-völgyön át közlekedő igen érdekes sodronypályának megtekintése. 31-én (csütörtökön) a murányi váromnak és a dobsinai jégbarlangnak meglátogatása. Augusztus 1-én (pénteken) utazás: Poprádra és a központi Kárpátok megtekintése.

Fuvaros élet. Érdekes és megfigyelésre méltó megyénk felső részén az úgynevezett vas, mész és szénfuvarosok életmódja s szokásai, miként éjtik módját az idő viszontagságai elleni védelemnek. — A vaskő és mész fuvarosok, nagy hidegben ellátják magukat, a marhájuk részére szükséges készleten kívül vékony s apróra vágott fával s forgács darabokkal s a megrakott szekér hátsó részében tüzet rak, minek kettős előnye van: melegedik és kényelmesen „zapekál“-hat. — Ez utóbbit nyáron, bárhol az útfélén — marék szalmát gyújtva — annak tüze nélkül végzi. — A szénfuvarosok érdekesebbek. — Nappal az erdőn megrakodnak — sokszor az épen pár óra előtt felbontott „millő“-ből s megrakodott szekerekkel — ha épen utba esik — haza, lakásukra, s ha nem esik utba, a rendes állomásul választott kocsmaépület elé gyűlnék egybe — abrakolni. — Ha a további fuvarozás nappal és jól „bebrakolt“ állapotban történik, a kocsis folytonos és roppant sebes vágatásban tartja lovait, nem törődve az emelkedéssel — lejtővel, az ut egyenlősége és egyenetlenségével annyira, hogy a megrakott szekér mellett gyalog elhaladó jó messzire kikerülnek, nehogy a bolondjába rohanó szekér tartalma véletlenül a nyakába zuhanjon. — Ellenben nagy protectió, ha a széntuvaros ilyenkor valamely, bár megterhelt, avagy ugyanezek szemközti jövő úri fogatnak kitérjen. — Este felé kényelmesebben utazik, felül a bakra s el-el szunyit s csak akkor nyitja fel szemét a nézésre s száját a „esihő“, „hió“ kiabálásra, midőn szekere emelkedésre igyekszik. Sokszor megtörténik, hogy a frissen felszedett millőből némely darab szén még tüzes anyagot tartalmaz s az őrléssel hajtás alatt szítva, a megrakott szekér füstölög és lángot is kap, ezzel azonban nem sokat törődik, csupán arra ügyel, hogy szekere lángot ne kapjon. Az üres szekerekkel visszatérés nappal még rendesen történik, a haladás közép sebességű, a kitérések rendesek. Éjjel azonban egészen megváltozik minden, de különösen, ha hideg van, avagy ha szél fú. Ilyenkor 10—14 üres szekér halad egymás után, embert nem látni, a szekér-zöreje s a lovak patkóinak csattogásánál egyéb hangot nem hallani, halad a menet esendese, mélyzóna lépésben tovább, előre, csak a lejtőről történik gyorsított haladás. Ilyenkor a szemközti jövőnek „ahó bohóvi“ ki nem tér, bárki legyen is az, a kocsisok mélyen alusszák az igazak álmait, a kocsis fenekén esuhájukba beburkolódzva. Megelőzni azonban ember gyalog fiának teljes lehetetlen, kocsin ülőnek pedig ritkán sikerül. Ha a gyalog ember akarja megelőzni a lassu menetet és ha véletlenül még poros az ut, engedik, illetve az első kocsisig előre haladhat, de mihielyest az első kocsit már-már elhagyta, akkorra az első szekér kocsisa, ki egyedül nem alszik, hanem mégis felvigyáz a rendre, már felébred s a nélkül, hogy szólna valamit, erős gyeplő rántással gyorsabb menésre ösztönzi lovait, a többi pedig utána esőrtet, mindaddig tart a gyorsított menet míg az előlhaltó gondolja, hogy a gyalogos ismét a sor után kerülve — nyeli az egészséges port, — azután ismét kezdheti a reá nézve mindig hátrányos kimeneteli versenyt, ha tetszik — annyiszor a hányszor az ut hosszából kitélik. — Ugyanígy eljárást követnek az őket megelőzni akaró fogatokkal is, s a ki még szokásukat nem ösmeri és nem esőrdit lovai közé ekkor, midőn a sor eleje felé közeledik, hason állapotban jön mint a gyalogos. — Figyelmeztetés vagy rendreutasítás ilyenkor nem használ, mert mindig nekik áll feljebb s nem ritkán az őket rendre utasítani akarót, esetleg még fenyegetőzőt is „helyben hagyják“.

Vegyes hírek.

Alapítvány. Losoncban Busbak Ádám lelkes férfi az iparosok özvegyei és árvái javára 300 fnt alapítványt tett.

Halálozás. Egy hozzánk beküldött gyászjelentés tudatja, hogy Borbás István, egy kitérdt nógádi nagy család feje, nyugalmazott gazdatiszt, 78 éves korában Vilken elhunyt. Béke poraira!

Kuriai döntvény. A m. kir. kuria büntető osztálya egy előforduló esetről kiindulva, azt a határozatot hozta, hogy a községi jegyző jogosítva van ismeretlen egyéneket igazolásra felhívni és a felhívásnak nem engedelmeskedők lovait és kocsiját az igazolásig lefoglalni.

Utasaik és a zóna. A zónatarifa életbelépte óta ugyanezek meggyűlik az utasok baja, minek okát egyrészt a kezelő közegek járhatatlansága, más részt a közönség tapasztalatlansága képezi. Helyén valónak találjuk tehát olvasóink figyelmét felhívni, hogy pld. Budapesten a gyorsvonat III. osztályára csakis korlátozt számban szolgáltatják ki a jegyeket, 1/4 órával a vonat indulása előtt, már csupán II. osztályú jeggyel lehet utazni, a mi két firtnyi különözetet képez. Megtörténik továbbá, — s ez majdnem mindennapos eset, — hogy péld. a Budapestről Rimabányára utazóknak csupán Rimaszombatig érvényes zóna-jegyet adnak, és azt a közegek nem adják tudtára az utasnak, csak az utolsó pillanatban, mikor a kényelemben helyezkedett utasnak nem igen jól esik a kiszállítás, hogy a továbbutazásra szóló jegyet megválthassa.

Kutyakiállítás Bécsben. Az általános gazdasági és erdészeti kiállítás Bécsben kutyakiállítás is lesz, mely május 16-án nyílik meg s három napig fog tartani. A vadász- és luxus-kutyák összes nevei ki lesznek állítva. Tekintettel arra, hogy megyénkben igen sok kynophil ember van s köztük nem egy olyan is, kinek kutyái messze földön híresek: a bécsi kutyakiállításra felhívjuk az érdeklődők figyelmét. A magyarországi bizottság élén Bárczy István miniszteri tanácsos áll (Budapest. Köztelek). Bejelentési határidő apr. hó vége, térjék egy kutya után 3 fnt. A díjak közt vannak champion-díjak, tiszteletdíjak, ezüst- és bronz-érmék, okmányok stb.

Hólyagbajok. Nagyon elterjedtek s makacs természetűknél fogva kínos testi és lelkibetegséget okozó bajok.

Eme bajoknál az általános gyógykezelés is majdnem lehetetlen. De a leghevesebb hólyagbetegségekkel szemben is hatásosnak bizonyult a Warner-féle Safe Cure, mely a vesék természetes működését előmozdítja, helyreállítja, a gyulladástól megóvja, szóval a nyakharttyákat a megbetegedéstől megóvja. Hanzély Ferencz ur Pozsonyból a következőket írja: Hátam alsó részeiben éveken át szűró heves fájdalmakat éreztem s egyuttal hólyaghurutom is volt. Betegségem elhárítására irányuló minden kísérletem eredménytelen maradt. Végre 10 hóval ezelőtt egy szerenéses véletlen figyelmeztetett a Warner-féle Safe Cure-re s alig kezdtem meg a 3-ik palack használatát, bajom máris muld félben volt s nyolcz hónap óta teljesen megszabadultam tőle. Kiténőnek bizonyulnak a Warner-féle Safe Cure pilulák a gyomorhajoknál is, mert jó gyomrot csinálnak. Mindazoknak azért, kik hasonló betegségben szenvednek, e gyógyszer használatát melegen ajánlom. A Warner-féle Safe Cure palackonként 2 forintjával kapható az ismert gyógyszerárakban. Főraktár Pozsonyban a Megváltóhoz címzett gyógyszerárban és Török József gyógyszerárban Budapesten.

Szerkesztői üzenet.

L. B. A beküldött rajz sikerültebb az előbbinél, közölni fogjuk. Különben az elsőre sem mondtuk ki, hogy mellőzzük; tehetség biztató nyomait látván mindkettőben, a tért készséggel megnyitjuk abban a reményben, hogy az idő és tanulmány diadalra juttatja.

J. B. A fontosabb törvényszéki eseteket mi is közölni szoktuk. De lapunk csak úgy elégítheti ki az igényeket minden irányban, ha a közönség tollforgató egyenei is a közügy szolgálatában állanak. A hivatalok megtehetnék azt, hogy az érdekesebb esetekről tudósítsák szerkesztőségünk valamelyik tagját.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy **szabó üzletemet** szintartó és a legfinomabb **brünni és reichenbergi szövettel** bőven ellátam, és készíték ev. ref. lelkészek számára megállapított **papi öltözéket**, továbbá **katonaí egyenruhát** s különösen **díszmagyar ruházatot**, ugyszintén **mindenféle uril öltözetet**. — Abban a szerenéses helyzetben vagyok, hogy éveken át saját beszerzett kélmékekkel rendelkezem. — E téren szerzem szakismereteimről a n. é. közönségnek 12 év alatt volt alkalma meggyőződni. — Tisztelettel megrendelőim eddigi becses pártfogását köszönve, további jóindulatukba magamat tisztelettel ajánlom. Igérem, hogy valamint eddig megféleltem a belém helyezett szives bizalomnak, úgy ezután is készséggel és pontosan törekszem eszközölni a tisztelt közönség lekötő megbízását.

Tisztelettel

Rimaszombat, 1890. márczius hó 30.

GECS ISTVÁN, férfitiszabó.

Lakásom: Deák Ferencz utca 1. szám.

Elköltözés miatt

5 darab ígás ló,

1 fedeles hintó,

1 nyitott ruganyos kocsis.

1 ígás szekér, valamint igen jó és finom

boreczet — literje 16 krjával — eladó.

Értekezhetni Rimaszombatban **Tóth Pál** tulajdonossal.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint **gróf Serényi Béla** ur ő méltósága tulajdonát képező **Putnok** városában gyakorolható **helypénzszedési- és vásárjog**, valamint ugyanott a főtéren levő

„Vám“ vendéglő helyiségei

1891. évi január hó elsejétől egymásután következő öt évre bérbe fognak adatni.

Bérajánlatok — melyekhez 300 fnt bánatpénz melléklendő — akár a helypénzszedési- és vásárjogra és a vendéglőre külön-külön, akár mindkettőre együttesen f. évi június hó 1-ső napjáig alólított címhez intézendők. — Bérbeadó tulajdonos fentartja az ajánlattevők közötti szabadon való választhatást. — A közelebbi föltételeket illetőleg akár szóval, akár írásban kívánatra bármikor szivesen szolgál fölvilágosítással

Gróf Serényi Béla

központi irodája Putnokon.

Árverési hirdetmény.

A **Kovács Alajos** nagyszuhai birtokának magán jellegű árverésen leendő eladása **Nagy-Szuhán 1890. év április 14-én d. e. 9 órakor** a tulajdonos házában meg fog kíséreltetni, a mely határidőre a venni szándékozók tisztelettel meghívotnak.

Az adásvétel feltételei alólítottnál addig is megtekinthetők.

Rimaszombat, 1890. április 8-án.

Marton János, ügyvéd.

Alapított 1857-ben.

STEINSCHNEIDER JAKAB

I. cs. és k. szab. ágynemű-gyáros.

6 cs és kir. fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója, számos kiténtések és szabadalmak tulajdonosa,

BUDAPEST,

Király-utca 79. saját házában,

bátorkodik a t. közönség figyelmébe ajánlani dusan felszerelt raktárát az ágynemű szaknába vágó összes ezikkekből, mint **közönséges, finom és legfinomabb paplanok, ágycetetek, lőszőr és tengerfü matracok, szalmazsákok, pokróczok és takarók, tollak és pelyhek, vasbutorok, továbbá szőnyegek és függönyök, nemkülönbén diván- és asztaltakarók stb.**

A kiténtő hírből álló

WELDLER és BUDIE

fehérnemű és kelengye-gyár budapesti raktára.

Minden fajtájú **fehérneműek**, különösen pedig **teljes kiházasítási felszerelések** a legmérsékeltbb áron. 4—4

Rajzok és árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Hirdetmény.

198. sz. — A néhai **Miks Ferenczné** született **Kálmán Mária** hagyatékához tartozó rimaszombati belső és külső ingatlanságok önkéntes árverés útján eladása Rimaszombat város árvaszékénél ^{72/890.} számú határozatával elrendeltetvén, a város közkázánál megtartandó árverés határnapjául f. évi **április hó 19. napjának délelőtti 9 órája** tüzetett ki. Venni szándékozók ezen intézkedésről azzal értesítettek, hogy az árverési feltételek addig is a hivatalos órák alatt **Huszt Lajos** árvaszéki előadónál megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város árvaszékének 1890. évi márczius 18-án tartott üléséből. 2—3 **Szabó György**, árvaszéki elnök.

A csaknem huszezer kereskedésben árult és minden bogár ellen mint legjobbnak ismert szer a

ismét sokkal olcsóbb lett.

Az igazi üvegek **ZACHERL J.** nevével vannak ellátva és kaphatók 15 kr., 30 kr., 50 krért s egy frtért.

Ez a kiválasztott különlegesség a lakásban, konyhában és vendéglőben, butorban és ruhában, istálló állatainkon, üvegházi és kerti növényeken levő minden bogarat hatásos erővel és gyorsasággal pusztít. A mit papirosban árulnak az épen nem „Zacherl különlegesség.“

Kapható a következő cégekknél:

Rimaszombatban: Tibély S. A., Hamaliár Károly gyógyszerész, Dickmann Armin és Stech Kálmánál.

Dobsinán: Gömöri Sámuelnél.

Jolsván: Hoffman Miksánál.

Losoncban: Kierhner Danó, Kirner József, Szláv Lajos, Zwidt J. V. és fia, Pokorny Lajos és Lutocska Danónál.

Nagy-Röczén: Dedinszki J. és Nandrassy Gy.-nél.

Nyustján: Groszberger Ignácznál.

Pelsüczön: Pártos Miksánál.

Putnokon: Fekete Nándor gyógyszerésznél.

Rozsnyón: Fábry Károly, dr. Pösch József gyógyszerész, Langhoffer F. és Suszter Józsefnél.

Tiszolcson: Böhm Józsefnél.

Tornallyán: Urszinyi S. gyógyszerésznél.